

29.9.2022

Sisäministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan Suomessa oleskelevat henkilöt, jotka täyttävät työntekijän oleskeluluvan myöntämisedellytykset muilta paitsi voimassa olevan matkustusasiakirjan osalta, voisivat jatkossa saada hakemansa oleskeluluvan ja muukalaispassin kansallisen passin hankkimista varten. Lakia muutettaisiin myös siten, että matkustusasiakirjavaatimuksesta voitaisiin poiketa kansainvälisten velvoitteiden, erityisesti perhe-elämän suojan, turvaamiseksi.

Esityksen tavoitteena on edistää hallitusohjelman mukaisesti sitä, että työllistyneet, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt voisivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö pitää esitystä sinänsä perusteltuna mutta katsoo, että esityksen perusteluita ja vaikutusarvioita tulisi vielä täydentää.

Valtiovarainministeriö katsoo, että esitysluonnoksen vaikutusarviointiosio on varsin suppea eikä sen pohjalta muodostu riittävän kattavaa käsitystä esityksen vaikutuksista turvapaikkamenettelyyn, yhteiskuntaan tai talouteen.

Luvussa 4.2 olevia toteamuksia, joiden mukaan oleskelulupa mahdollistaisi henkilöiden laillisen työskentelyn Suomessa sekä kotoutumisen aloittamisen, olisi hyödyllistä laajentaa ja konkretisoida erityisesti siitä näkökulmasta, mitä oleskeluluvan myöntämisestä seuraisi kyseessä oleville henkilöille ja heidän oikeudelliselle ja tosiasialliselle asemalleen Suomessa.

Esityksessä voitaisiin esimerkiksi kuvata, millaisia käytännön vaikutuksia oleskeluluvan myöntämisestä seuraisi liittyen muun muassa henkilötunnuksen ja kotikuntalain mukaisen kotikunnan saamiseen sekä erilaisiin kunnallisiin ja hyvinvointialueiden tarjoamiin palveluihin ja Kelan myöntämiin etuuksiin.

Luvussa 4.2.2 on todettu, että esitetyn tyyppinen sääntely voisi johtaa joidenkin arvioiden mukaan turvapaikkamenettelyn väärinkäyttöön. Hallituksen esitys koskisi väestöryhmää, joka on kielteisen turvapaikkapäätöksen ja siihen liittyvän maastapoistamispäätöksen jälkeen laittomasti jäänyt maahan ja työllistynyt epävirallisille työmarkkinoille, muodostaen osaltaan harmaata taloutta. Tämä

tarkoittanee jo sisällöllisesti turvapaikkamenettelyn väärinkäyttöä. Esityksessä tulisi tästä näkökulmasta arvioida, mitä vaikutuksia esityksellä olisi turvapaikkamenettelyn kokonaisuuden johdonmukaisuuteen sekä oikeusjärjestelmän uskottavuuteen, mikäli viranomaisten tekemää maastapoistamispäätöstä ei panna täytäntöön vaan mahdollistetaan oleskelun jatko tehdystä maastapoistamispäätöksestä huolimatta. Myös tekijät sen taustalla, miksi maastapoistamispäätöksiä ei ole saatu täytäntöön viranomaisten toimin, olisi perusteltua esittää.

Lisäksi esitykseen tulisi selventää sitä, millä tavoin työllistyminen olisi tarkoitus osoittaa tilanteissa, joissa virallista työsuhdetta tai työsopimusta ei ole olemassa.

Esityksessä tulisi perustella kattavammin, miksi ulkomaalaislakia esitetään muutettavaksi siten, että matkustusasiakirjavaatimuksesta poikettaisiin myös esimerkiksi perheen yhdistämistilanteissa.

Vaikka esityksessä on todettu, että ehdotuksen kohteena olevan henkilöryhmän kokoa on vaikea arvioida, niin esityksessä tulisi kuitenkin kertoa mittaluokasta, minkä suuruista väestöryhmää hallituksen esitys koskee eli kuinka paljon Suomessa arvioidaan olevan kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneita ja minkä suuruisen joukon arvioidaan esityksen mukaisen lakimuutoksen myötä saavan oleskeluluvan mukaan lukien mahdolliset perheen yhdistämiset. Tämän osalta vaikutusarvio luvussa 4.2.4 on vajavainen.

Esityksestä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Oleskeluluvan ja muukalaispassin hakijoilta perittävillä maksuilla katetaan hakemusten käsittelystä Maahanmuuttovirastossa aiheutuvia kustannuksia. Käsittelymaksuista säädetään Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta annetussa sisäministeriön asetuksessa.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/13867/2021-VM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: